

Protein

- Kas ve dokuların yapı taşıdır
- Enzim ve hormonların yapısında bulunur
- Bağışıklık sisteminde görev alır
- Yara iyileşmesini destekler
- Plazma proteinlerini oluşturur (albumin, globulin)

- yeterli miktarda diyet proteini sağlanmalıdır

- Protein yüksek derecede sindirilebilir olmalıdır
- Gerekli tüm amino asitler sağlanmalı

Protein İhtiyacının Hesaplaması

- Protein ihtiyacı iki şekilde ifade edilir:
- Enerjiye göre (g protein/1000 kcal ME)
- **Protein Gereksinimi (Enerji Bazlı)**
- Erişkin köpek:
  - 45-60 g protein/1000kcal ME
- Performans köpeği:
  - 60-80 g/1000 kcal
- Yavru:
  - 55-75 g/1000 kcal
- **Örnek Hesaplama (Köpek)**
- 20 kg erişkin köpek
- $RER = 70 \times (20^{0.75})$
 $= 70 \times 9,45 \approx 662 \text{ kcal}$
- MER (normal aktif) =
 $662 \times 1.6 = 1059 \text{ kcal} \approx 1060 \text{ kcal}$
- Protein ihtiyacı:
→ 50 g / 1000 kcal
- **Günlük protein ihtiyacı $\approx$ 50 gram**

- **Enerji Hesabı (Kedi)**
- $RER = 70 \times (kg^{0.75})$
- Erişkin kedi için genelde:
- $MER = RER \times 1.2-1.4$
- **Protein Gereksinimi (Enerji Bazlı)**
- **Erişkin kedi:**
- 65-90 g/1000 kcal
- **Yavru:**
- 90-120 g/1000 kcal
- **Gebe/Laktasyon:**
- 100+ g/1000 kcal

- **Örnek Hesaplama (Kedi)**
- **4 kg erişkin kedi**
- $RER = 70 \times (4^{0.75})$
 $= 70 \times 2.8 \approx 198 \text{ kcal}$
- $MER \approx 198 \times 1.3 = 257 \text{ kcal}$
- **Protein ihtiyacı:**
- $\rightarrow 75 \text{ g/1000 kcal}$
- $257 \text{ kcal} \times 75/1000 = 19 \text{ g}$
- **Günlük protein ihtiyacı $\approx 19 \text{ gram}$**

% Ham Protein Nasıl Hesaplanır?

- Eğer mama ME'si biliniyorsa:
- Örnek:
- Mama: 4000 kcal/kg
Hedef: 50 g/1000 kcal
- $4000 \text{ kcal} \times 50\text{g}/1000 = 200 \text{ g protein/kg}$
- $200 \text{ g/kg} = \%20 \text{ ham protein}$
- **Kritik Nokta**
- Protein ihtiyacı:
- ✓ Enerji alımına bağlıdır
- ✓ Amino asit kalitesine bağlıdır
- ✓ Sindirilebilirliğe bağlıdır

Protein

- Enerji ihtiyacı yağ ve/veya glikozdan elde edilmelidir.
- Hastanın total enerji ihtiyacı yağ ve glikozdan karşılanmadığı zaman amino asitler enerji için okside olur.
- **Aşırı protein** beslemesi azot fazlasının vücuttan atılması için enerji harcatır
- Bu durumu hastalar k.ciğer ve böbrekleriyle atmaya başaramazlar ve ensefalopatili hiperamonyak semptomları şekillenir.
- **Yetersiz protein**
- Albümin seviyesinde düşme
- İmmünite ve yara iyileşmesinde gecikme
- Yaralarda açılma ve kas yıkımı
- Enteral beslenmede kedi köpekler için
- 5.5-14.3 g prot/100 kcal
- Kritik bakım gereken hastalarda
- Köpekler için 5-12 g prot/100 kcal
- Kediler için 7.5-12 g prot/100 kcal tavsiye edilmektedir
- İnsanlarda en etkin protein kullanımı
- 2-6 g/protein/100 kcal

Protein

Böbrek hastalığı

Amaç:
üremik toksin üretimini
azaltmak

orta düzey protein
yüksek biyolojik değerli

Protein tamamen düşürülmez.

Karaciğer hastalığı

Amaç:
hepatik ensefalopatiyi
azaltmak

orta protein
bitkisel + süt
proteinleri

BCAA yüksek

Kas kaybı / kakeksi

kanser
kronik hastalık

yüksek protein
lösin ve BCAA takviyesi

Yara iyileşmesi

Protein ihtiyacı artar
Özellikle:
Arginin
Glutamin
Prolin

Klinik açıdan önemli amino asitler

Arjinin

- Arjinin Kedilerde kritik amino asittir.
- Eksikliğinde:hiperamonyemi
- nörolojik semptomlar
- Cerrahi hastalarda enfeksiyona karşı direnci artırır. İmmun sistemi stimüle eder
- yara iyileşmesini hızlandırır
- Yanık hastalarında morbidite ve mortaliteyi azaltır.
- AAFCO -----erişkin köpekler için 146 mg/100 kcal
- -----erişkin kediler için 250 mg/100 kcal
- yaklaşık 80-200 mg/kg CA

Glutamin

- Enterositler için enerji kaynağı
- Bağırsak bariyer fonksiyonları-bakteri translokasyonunu önler
- Sistemik ve intestinal immün fonksiyon
- Glutasyon sentezine katılır
- Glutaminin optimum dozu araştırılıyor
- Ticari enteral beslenme ürünlerinde glutamin düzeyi en az 0.5g/100 kcal olmalıdır.
- Kritik bakım diyetlerinde 1.11 g/100 kcal ME.
- İnsan çalışmalarına göre bağırsaklar glutaminin iv yola göre enteral yolla verilmesini tercih edilmeli

Klinik açıdan önemli amino asitler

Taurin

- Kediler için esansiyel
- Eksikliğinde
- Dilate kardiyomyopati
- Retinal dejenerasyon
- İnfertilite
- **Kritik bakım diyetlerinde doz 0.13 g/100 kcal**

Klinik açıdan önemli amino asitler

- **BCAA (Branched Chain Amino Acids), dallı zincirli amino asitler**
- **Löysin**
- **İzolösin**
- **Valin**
- **özellikle kas dokusunda metabolize edilirler**
- **Çoğu amino asidin metabolizması karaciğerde gerçekleşirken, BCAA'ların önemli bir kısmı kaslarda metabolize edilir.**
- **Bu özellikleri nedeniyle karaciğer hastalıklarında klinik açıdan önem kazanırlar.**

• **BCAA'nın Temel Fizyolojik Fonksiyonları**

Protein sentezini artırır

- Özellikle lösin, kas protein sentezini aktive eder.
- kas kaybını azaltır

Enerji kaynağı sağlar

- Açlık veya hastalık durumlarında BCAA'lar:
- kaslarda enerji üretiminde kullanılabilir.

Kas kaybını azaltır

- Özellikle:
- kronik hastalık
- kanser
- karaciğer hastalıkları
- gibi durumlarda **kas katabolizmasını azaltırlar.**

Yağlar

Yağların Genel Fonksiyonları

- yüksek enerji kaynağıdır (9 kcal/g)
- esansiyel yağ asitlerini sağlar
- hücre zarlarının yapısına katılır
- inflamasyon süreçlerini düzenler
- Vitaminlerin (A, D, E, K) emilimini sağlar
- deri ve tüy sağlığını destekler
- nörolojik gelişimde rol oynar

Klinik Olarak Önemli Yağ Asitleri

EPA (Eicosapentaenoic acid)

Kaynak:

balık yağı

Etkileri:

inflamasyonu azaltır

artritte faydalıdır

böbrek hastalığında faydalıdır

DHA (Docosahexaenoic acid)

Fonksiyon:

beyin gelişimi

retina gelişimi

Özellikle:

yavru köpek

yavru kedi

Yağ

- Küçük miktarları ile daha fazla enerji sağlar.
- 3-5 gün açlıktan sonra karaciğer glikozdan yağ metabolizmasına çevrilir
- Bu yüzden bu noktada daha fazla yağ ve daha az dekstroz verilmesi metabolik komplikasyonları azaltır.
- Enerjiyi dekstroz yerine yağdan sağlamak CO_2 üretimini azaltır
- Oksijen terapisi gereken hastalarda solunum yükünü azaltır.
- Ortalamada 5-7.5 g yağ/100 kcal sağlayan diyetler güvenli bir beslenme başlangıcıdır

Klinik Hastalıklarda Yağ Kullanımı

Dermatolojik hastalıklar

Omega-3 ve omega-6 yağ asitleri:

- pruritus azaltır
- deri bariyerini güçlendirir

Osteoartrit

Omega-3 yağ asitleri:

- prostaglandin üretimini azaltır
- inflamasyonu azaltır

Böbrek hastalıkları

Omega-3 yağ asitleri:

- glomerüler hasarı azaltabilir
- inflamasyonu azaltır

Kardiyovasküler hastalıklar

Omega-3 yağ asitleri:

- aritmi riskini azaltabilir
- trigliserid düzeylerini düşürür

Gastrointestinal hastalıklar

- Omega-3 yağ asitleri:
- bağırsak inflamasyonunu azaltır
- IBD'de destekleyici rol oynar

Yağ Kısıtlaması Gereken Hastalıklar

- **Pankreatitis**
- Amaç:
- pankreas stimülasyonunu azaltmak
- Besleme:
- düşük yağlı diyet
-
- **Hiperlipidemi**
- Bazı köpek ırklarında görülür.
- Örnek:
- Miniature Schnauzer
- Tedavi:
- düşük yağlı diyet

MCT Yağları (Medium Chain Triglycerides)

- Kapronik asit C6
- Kaproluk asit C8
- Kaprik asit C10
- Laurik asit C12
- Hindistancevizi yağı
- Palm çekirdeği yağı

MCT Yağlarının Metabolik Özellikleri

MCT'ler diğer yağlardan farklı şekilde metabolize edilir.

Normal uzun zincirli yağların metabolizması (LCT)

safr tuzları gerekir

micel oluşur

lenfatik sistemle taşınır

şilomikron oluşur

MCT metabolizması

safr tuzlarına çok az ihtiyaç duyar

doğrudan portal dolaşıma geçer

hızlı şekilde karaciğere taşınır

hızla enerjiye çevrilir

Bu nedenle sindirilmesi ve emilimi çok kolaydır.

Veteriner Klinik Beslemede MCT Kullanımı

MCT yağları özellikle yağ sindirimi veya emiliminin bozulduğu hastalıklarda kullanılır

Karaciğer Hastalıkları

Karaciğer hastalarında:

yağ metabolizması bozulabilir,
enerji ihtiyacı artabilir

- MCT:
- ✓ hızlı enerji sağlar
- ✓ safra bağımlılığı düşüktür
- ✓ karaciğer yükünü azaltabilir

Pankreatit

Pankreatitte amaç:

pankreas stimülasyonunu azaltmak

- MCT yağları:
- daha kolay sindirilir
- pankreatik lipaz ihtiyacı daha azdır
- Bu nedenle bazı düşük yağlı diyetlerde kullanılabilir.

Malabsorbsiyon Sendromları

- kronik enteropati
- inflamatuvar bağırsak hastalığı (IBD)
- lenfanjiektazi
- MCT yağları:
- ✓ hızlı emilir
- ✓ lenfatik sisteme daha az bağımlıdır
- ✓ enerji sağlar

Epilepsi

Son yıllarda özellikle köpeklerde önemli bir kullanım alanıdır.

- MCT yağları:
- keton üretimini artırır
- beyin için alternatif enerji sağlar
- Bu nedenle bazı **terapötik epilepsi diyetlerinde** kullanılır

Kognitif Disfonksiyon

Yaşlı köpeklerde:

- beyin glukoz metabolizması azalır
- MCT:
- keton üretir
- beyin için alternatif enerji sağlar
- Bu nedenle **geriatrik köpek diyetlerinde** kullanılabilir.

- **MCT'nin Avantajları**

- ✓ hızlı enerji sağlar

- ✓ kolay sindirilir

- ✓ bağırsak emilim problemi olan hastalarda kullanılabilir

- ✓ keton üretimini artırabilir

- ✓ nörolojik hastalıklarda faydalı olabilir

- **MCT'nin Dezavantajları**

- Aşırı kullanımda:

- gastrointestinal rahatsızlık

- İshal

- yağlı dışkı görülebilir

- Bu nedenle genellikle:

- **diyetin %5-10'u kadar kullanılır.**

Vitaminler

B Grubu Vitaminler

- **Karaciğer Metabolizması için**
- Folik asit,
- tiyamin,
- riboflavin,
- niyasin,
- pantotenik asit,
- pridoksin, ve
- B12
- glikoz,
- yağ
- TCA siklusunda koenzimlerdir günlük olarak alınmaları gerekir Enerji metabolizmasında etkindirler.
- Normal olarak ticari mamalarda yeterli miktarda vardır ve
- hayvan yeterli mama yiyebiliyorsa eksikliği olmaz.
- B vitaminleri; yiyemeyen fakat sıvı tedavisi veya parenteral alabilen hastalarda sıvılara ilave edilmelidir
- **1-2 ml vitamin B kompleks/1000 ml SIVI**

Yağda eriyen vitaminler

Karaciğer ve yağ dokularında depolanır.

Aylarca yeterli olabilir

Nadiren gereksinim duyulur

Aşırı zayıf hastalarda

Uzun süreli malnutrisyon vakalarında düşünülebilir.

Yağda eriyen vitaminler çözünürlük problemleri nedeniyle parenteral solüsyonlara eklenmez.

Vitamin A, D ve E'nin tek dozu bu vitaminlere ihtiyaç duyan hastalarda derin intramusküler olarak uygulanır.

Böyle bir enjeksiyon yaklaşık 1-2 ay günlük ihtiyacı karşılar.

Makromineraler

- Ca, P, Mg, Na, K
- Serum elektrolit dengesini sürdürmek gereken hastalarda
- Bu minerallerin bütün vücut depoları tükenebilir fakat intravenöz uygulamayla kolaylıkla yerine konabilir.
- Na, K, Mg düzeyleri yoğun diüretik terapilere bağlı bu minerallerin idrarla aşırı kaybı gözlenen hastalarda sorun olabilir.
- Ca ve Mg çözünürlük problemleri nedeniyle parenteral besleme solüsyonlarında ilave edilmez
- P, Na ve K parenteral besleme solusyonlarına ilave edilebilir.
-

Mikromineraler

- Zn, Cu, Mn, Cr, Se
- Karaciğer
- Enerji metabolizması
- Doku onarımında
- Albümin sentezinde kofaktörlerdir

Zn, Cu, Mn

Bütün beslenme desteklerine eklenmelidir.

Hayvan yeterli mama yiyebiliyorsa eksikliği olmaz.

Zn, Cu, Mn içeren özel solüsyonlar parenteral beslenme sıvılarına 1ml/100 kalori eklenebilir.